

Emelkedve

Matzon Ákos kiállítása elé

PATAKI GÁBOR

Érdi Galéria, 2018. X. 26. – XI. 17.

Mi hajt egy művészt immár évtizedek óta, hogy az önmaga által radikálisan redukált formaelemek (egyenesek, körök, háromszögek, ellipszoidok) segítségével valami lényegi, egzisztenciális tartalom felmutatására törekedjen? Hiszen megelégedhetne azzal, hogy az építészti múlttal a háta mögött a precizitást némi dekorativitással felengedve termelje a kellemes, zavarba sohasem hozó, az úgynevezett „modern otthon” részeként, kiegészítőjeként funkcionáló művek sorát.

Őt azonban mindig is a nehéz, szinte lehetetlen feladatok érdekelték. Tudta, hogy a geometrikus nonfiguratív művészet legnagyobbjai, Mondrian,

lendület nélkül csak magára számíthat, kizárólag saját energiái, alkotófolyamatának komolyan vétele, aszkétikus fegyelme biztosíthatják művei hitelességét.

Így tesz abban a sorozatában is, mely a francia filozófus-teológus, Teilhard de Chardin nyomán az *Úton az Ómega felé* címet viseli. Részben formailag, de intencionálisan is megidézi a nagy elődök, Mondrian, Doesburg, Rodcsenko kísérletét a végtelen, a világban rejlő transzcendencia megragadására, de mindezt magánya, individualitása korlátozottságának tudatában. Mindenesre megkísérli az univerzális és alapvetően optimista teilhard-i gondolat, az emberi szellemnek egy végső, transzcendens, krisztusi pontba való

MATZON ÁKOS: *Jelek között 1.*, 2001, relief, akril, karton, 37×53 cm

Malevics, Liszickij, Strzeminski, Kassák és a többiek vagy egy új, a bűnöktől, szenvedésektől megszabadult világ utópikus alapelemeit fektették le, vagy a maguk egyszerű, de annál elementárisabb eszközeivel az emberi létezés végső kérdéseire kerestek választ. De azzal is tisztában volt, hogy ezeket a nemzetközi avantgárd mozgalom kollektív hite, az őket mozgató, vajdó társadalmi folyamatok hiányában nem lehet egyszerűen újra megeleveníteni, nem léphetünk kétszer ugyanabba a folyóba. Kurrens, élő mozgalom, a kollektív

MATZON ÁKOS: *Fej vagy vitorla, vázlat*, 2016, akril, vászon, 50×50 cm

felemelkedését a maga egyéni módján értelmezni. Vékonyabb–vastagabb ferde vonalai ugyan egyenként, de korántsem elszigetelten, dinamikusan törnek valami magasabb felé. Tiszták, nyugodtak, egyszerűek, a nyűgöktől, gondoktól, betegségektől, szenvedésektől való szabadulás, elszakadás bizonyossága árad belőlük, a személyre szabott, de a mű nézőjének is átadható, felkínálható megváltás lehetősége.

Művészetének egy másik alapkérdése – a jóllehet, nem tudatos – reagálás arra az angol filozófus, Thomas Hobbes által felvetett dilemmára, miszerint választani kell a szabadság és a rend között. Matzon képei alapján azonban nem szükséges döntenünk: egyforma

lehetőséget biztosít mindkét opciónak. A rend nem csupán műveinek szinte mindig tökéletes technikai perfekciójában, gondos anyaghasználatában, arányainak harmonikus kiegyenlítetttségében mutatkozik meg, hanem alkotói gondolkodásának fegyelmezetttségében, az adott művészeti problémára való nagyfokú összpontosításában is. A szabadság pedig mindvégig ott rejlik formái, eszköztára variabilitásában, a lehetséges megoldások „szabad vegyértékében”, abban a nagyszerű játékban, melynek során egy alapvetően fegyelmezett alkotó felfedező utakra indul, s fantáziája határaival kísérletezik. Egyenes vonalakból, körökből és ívelődő ellipszisekből szövődő hálózata első pillantásra akár egy berúgott szabásminta is lehetne, de inkább a nonfigurativitás másik, derűsebb arcát fordítja felénk, a mirói elengedettséget, lazaságot, a sziesztázó, görcsöktől mentes képzelet játékait. Emellett persze az embereket, eseményeket összekötő kapcsolatok bonyolultságára kiszámíthatatlan mivoltára is emlékeztetnek.

Egy másik sorozatán a nála szokatlan kalligrafikus, szabálytalanul fickándozó ecsetnyomok váratlanul szigorú vörös-fekete nyilakkal szembesülnek. Korniss táncos képírásának és Liszickij vörös ékjének találkozása a boncasztal helyett most Matzon vásznain.

Eredendő kíváncsisága néha konceptuális jellegű művek megteremtésére sarkallja. Így például a ledarált színes papírhulladék hieratikusként tűnő, de bizonytalan körvonalú mértani idomokká rendeződik, szinte a szabadság és a rend együttes működésének lehetőségét demonstrálандó.

Más sorozatai viszont vállaltan hommage-jellegűek. A konstruktivizmus hőskorát, Tatlin, Punyi, Schwitters, Moholy-Nagy vagy Bortnyik szerkezeteit, látszólag céltalan, valójában a jövőt megalapozni kívánó gépezeteit idézik meg. Vannak közöttük „két és fél dimenziójú”, a síkból alig kiemelkedő, a mérhető kiterjedés határán billegő reliefek, egymásnak dőlő körök és „alignégyzetek”, zsinóros pszeudo-hajtószerkezetek. Őriznek valamit az egykori elődök heroikus fenségének visszfényéből, Matzon azonban tisztában van vele, hogy mindez a hősi múlt, de olyan múlt, melyet nem árt néha megeleveníteni. Egyéni, saját etikai pozícióját felhasználó hitelességgel, a transzcendens elemek sohasem toladó, de mindig érzékelhető jelenlétével.

A kiállítás az *Érdi emelkedő* címet viseli. Az M7-es autópályának ez a szakasza, a 70-es, 80-as években lett híres-hírhedt, amikor a hétvégén a Balatonról hazatérő autókavának a domboldalra felkapaszkodni nem tudó, felforrht hűtővízű kocsik kiállni kényszerült sora mellett haladtak el. Jelen esetben azonban nyugodtan használjuk átvitt értelmét: egy személyes krízisből roppant akarattal s a művészet gyógyító hatalmától is segítve történő, összegző jellegű felemelkedést. Egy sajátos, valamin túllépő helyzetet, amikor játszhatunk, idézhetünk, feleleveníthetjük a világ bonyolultságát, a súlyos kérdések szemébe nézhetünk, s elindulhatunk az Ómega felé.

foto: Berényi Zsuzsa

MATZON ÁKOS: *Forgató*, 2016, relief, akril, vászon, 80×80 cm

foto: Berényi Zsuzsa

MATZON ÁKOS: *Úton az Ómega felé (Teilhard de Chardin nyomában)*, vázlat, 2015, akril, vászon, 60×60 cm

Ha alkotnál, ha elvonulnál...

Foglalj
most
2018-as
áron!

Inspiráció
és alkotás
egy helyen!

Alkotóházak szerte az országban

Kedvezményrel az alkotóházakban!
Nézz utána a Magyar Mecénás Program
kínálta remek kedvezményeknek
a honlapunkon:
www.alkotomuveszet.hu

55
FÉRŐ-
HELY

Nyugodt
alkotáshoz ajánljuk,
de tökéletes választás
művészeti
rendezvényekhez!

8
FÉRŐ-
HELY

Itt senki
nem fog zavarni!
És te sem
zavarhatsz senkit!

SZIGLIGETI ALKOTÓHÁZ

Az írók szentélye a Balaton partján,
az egykori Esterházy-kúria!

Foglalás: szigliget@alkotomuveszet.hu
Telefon: +36 87 461 014

GALYATETŐI ALKOTÓHÁZ

Távol a világtól – Kodály után a
szabadban. Zenészeknek ajánljuk!

Foglalás: galyateto@alkotomuveszet.hu
Telefon: +36 20 501 060

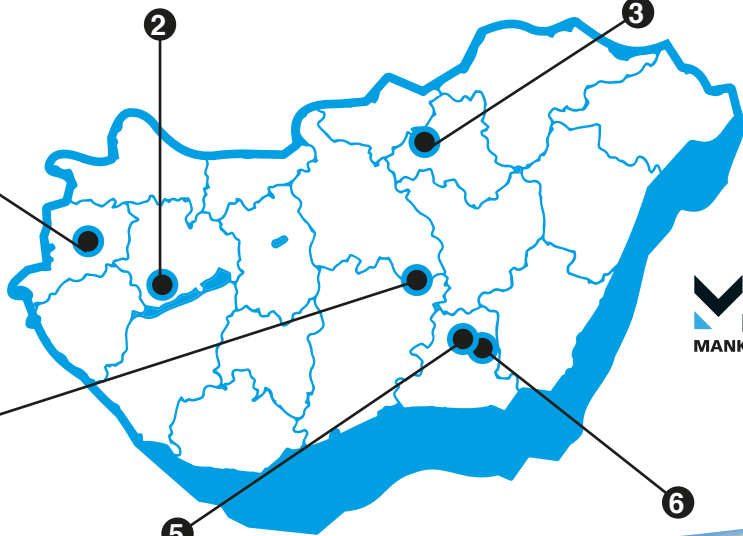
26
FÉRŐ-
HELY

Szervezd
meg itt
konferenciádat,
workshopodat!

ZSENYEYI ALKOTÓHÁZ

Alkotás egy csodaszép őspark közepén,
egy több száz éves kastélyban!

Foglalás: zsennyey@alkotomuveszet.hu
Telefon: +36 94 379 017

MANK
MANK NONPROFIT KFT.

20
FÉRŐ-
HELY

Festőknek,
szobrászoknak,
grafikusoknak
ajánljuk
munkájukhoz!

KECSKEMÉTI ALKOTÓHÁZ

Egy százéves szecessziós épületben,
meghítt nyugalomban alkotathatok!

Foglalás: kecskemet@alkotomuveszet.hu
Telefon: +36 76 414 263

10
FÉRŐ-
HELY

Inspiráció
és elmélyülés!
Várunk
a vízparton!

MÁRTÉLYI ALKOTÓHÁZ

Alkotóház a Tisza holtága mellett, ahol
minden adott a nyugodt alkotáshoz!

Foglalás: hmvh@alkotomuveszet.hu
Telefon: +36 62 245 482

10
FÉRŐ-
HELY

Töltődj fel
és alkoss a
Dél-Alföldön!

HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI ALKOTÓHÁZ

A vásárhelyi művészetet létketésének
kellős közepén!

Foglalás: hmvh@alkotomuveszet.hu
Telefon: +36 62 245 482